

Notatka z webinarium OWRU — 3 II 2021

Zarząd Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego zaprosił przewodniczących oraz członków rad uczelni, a także zainteresowanych rektorów na kolejne webinarium organizowane przez **Ośrodek Współpracy Rad Uczelni** utworzony przy stowarzyszeniu PFAG. Webinarium zgromadziło *on-line* około **250 osób**, reprezentujących niemal **80** szkół wyższych, w tym ponad **200** przewodniczących i członków rad, 28 rektorów i prorektorów. Wiodącym tematem spotkania były relacje między radami uczelni a władzami rektorskimi i interesariuszami szkolnictwa wyższego.

Zgodnie z przesłanym wcześniej wraz z zaproszeniem programem, zrealizowane zostały następujące punkty obrad:

1. Pan **Krzysztof Pietraszkiewicz**, Przewodniczący Rady Uczelni Politechniki Warszawskiej i Prezes Zarządu PFAG – powitał uczestników oraz osoby wygłaszające swoje wystąpienia. Podziękował za pytania przesłane już wcześniej do prelegentów, jak i zachęcił do zadawania kolejnych pytań poprzez *czat*. Nakreślił w skrócie historię Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego, a także jego cele w świetle nowej Konstytucji dla Nauki. Jedną z inicjatyw było powołanie przez Forum Ośrodka Współpracy Rad Uczelni, który spotkał się z życzliwym przyjęciem zarówno środowiska akademickiego i jego organizacji, jak i przedstawicieli organów administracji państwowej. Rada Programowa OWRU przyjęła na najbliższe lata szczegółowe wytyczne i priorytety dla pracy Ośrodka zakładając, że założenia te będą analizowane oraz rozwijane w miarę potrzeb zgłaszanych przez rady uczelni.
2. Pan prof. dr hab. inż. **Arkadiusz Mężyk** – Rektor Politechniki Śląskiej oraz Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich wygłosił *Uwagi wprowadzające – dotychczasowe doświadczenia w relacjach między rektorami a Radami Uczelni*. Tworzenie rad uczelni w zapisach nowej ustawy poprzedzone było pogłębioną dyskusją zainteresowanych ośrodków oraz osób biorących udział w konsultacjach projektów legislacyjnych. Utworzono rady uczelni, których składy są zróżnicowane zależnie od decyzji podejmowanych w samych szkołach wyższych, zgodnie z ich wewnętrznymi regulacjami. Zróżnicowane jest także doświadczenie zawodowe członków rad, gdyż po części są to osoby mające wcześniej za sobą okres pracy akademickiej, lub nawet pełniące funkcje rektorskie czy dziekańskie, ale jeszcze licniejszą grupą są osoby o praktycznym doświadczeniu w biznesie. Pierwsze rady odegrały istotną pozytywną rolę w przygotowaniu nowych statutów w uczelniach. Wybory nowych członków rad, przeprowadzone w końcu 2020 roku, brały również pod uwagę dorobek pracy rad uczelni z pierwszego okresu. Z kolei doświadczenia zagraniczne przydatne są jedynie w ograniczonym zakresie, bo z uwagi na specyfikę naszego szkolnictwa wyższego nie dają się bezpośrednio przenieść na nasz grunt. Prawdopodobnie, zapisy w statutach polskich uczelni dotyczące doboru oraz zasad działania rad uczelni, będą się ewoluować w świetle własnych doświadczeń każdej ze szkół wyższych. Odrębnym ciałem w uczelniach są rady społeczne, które mogą działać również na poziomie poszczególnych wydziałów, jeśli uczelnia podejmie decyzję o potrzebie takiej ich organizacji. Współpraca z zewnętrznymi praktykami, jak też możliwość podejmowania bezpośrednich konsultacji, w tym z radami uczelni, są pomocne dla rektorów w wielu obszarach zarządzania.

3. Pani dr **Anna Budzanowska**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki – pogratulowała wyboru nowym członkom i przewodniczącym rad uczelni. Wystąpienie *Ustawowe i statutowe prawa oraz obowiązki rad uczelni; oczekiwania interesariuszy wobec rad uczelni* rozpoczęła od podkreślenia, iż doświadczenia poszczególnych rad są różne, zależne od specyfiki poszczególnych szkół wyższych. Ustawa bardzo mocno określiła pozycję rad uczelni, jako jednego z kluczowych organów szkoły wyższej, obok senatu i rektora. Kompetencje decyzyjne rad uczelni, w ostatecznych zapisach ustawowych jednak nie są tak mocne, jak było to wcześniej dyskutowane. Środowisko akademickie nie było przygotowane na zrównanie pozycji rad uczelni z uprawnieniami rad nadzorczych w biznesie. W obecnych realiach była to słuszna decyzja, gdyż zmiany dokonują się w modelu ewolucyjnym, a nie rewolucyjnym. Za kilka lat kolejny etap prac legislacyjnych może uwzględnić specyfikę uczelni w konstruowaniu prerogatyw rad, zależnie od nabytych nowych doświadczeń i stanowisk samych szkół wyższych. Ministerstwo analizuje również doświadczenia zagraniczne, poszukując nie tyle nowych modeli ustawowych, co dobrych praktyk i standardów. Będzie to większą wartością dla szkolnictwa wyższego.

Na pytanie uczestnika, przekazane przez Pana Krzysztofa Pietraszkiewicza, czy nie ma zagrożeń dla ustawowego usytuowania rad uczelni w polskich rozwiązaniach prawnych, Pani Minister Anna Budzanowska stwierdziła, że jeśli idzie o rady uczelni, to nie był kompromis, ale raczej konsensus środowiskowy. Dyskusja przyszłościowa może dotyczyć przekazania większych kompetencji radom uczelni, lecz dzisiaj ich pozycja nie wydaje się zagrożona.

Na pytanie o ewaluację, zwróciła uwagę na jej złożoność pod względem prawnym, bowiem wiąże się z kilkoma obszarami regulowanymi przez różne rozporządzenia. Elementy prac nad ewaluacją rozpoczynają się już od września bieżącego roku. Ewaluacja będzie miała wpływ zarówno na awanse pracowników naukowych, jak też na ocenę uczelni i wyliczanie algorytmu służącego określeniu wielkości dotacji. Pojawiają się głosy za takim ustawieniem mechanizmów ewaluacji, ażeby osłabić efekty ostatniej reformy szkolnictwa wyższego, ale wydaje się, że jedynym pożądanym rozwiązaniem jest równoległe reformowanie ewaluacji.

4. Pan prof. dr hab. inż. **Jerzy Woźnicki**, Prezes Fundacji Rektorów Polskich – zaprezentował wystąpienie: *Nowe władze rektorskie oraz nowi członkowie Rad Uczelni – jakie potrzeby w zakresie współpracy, a jakie ryzyka z kolei należy brać pod uwagę?* [vide: <http://pfag.pl/owru>]. Prezentacja udostępniona uczestnikom objęła następujące zagadnienia: 1) uwarunkowania kadrowe związane z nową kadencją organów; 2) rada uczelni jako nowy organ ustawowy – tożsamość, misja i katalog zadań; 3) uwagi do treści regulacji ustawowych dotyczących rady uczelni; 4) współdziałanie organów uczelni; 5) dylematy dotyczące rady uczelni. Prelegent podkreślił na wstępie wagę inicjatywy utworzenia Ośrodka Współpracy Rad Uczelni.
5. Pani dr **Anna Budzanowska** odpowiedziała na pytania zgłoszone przez uczestników obrad – jaki jest rzeczywisty wpływ rady na wysokość wynagradzania rektora, a także czy nie jest w konflikcie interesów rektor, który wskazuje kandydatów na członków rady? Przewodniczący samorządów studenckich, zdaniem prelegentki, czasem mają bardziej niezależne opinie, niż przewodniczący rad. Ważna jest natomiast rola całej rady uczelni zwłaszcza przy kwestiach dotyczących planów inwestycyjnych. Na bieżący rok szkoły wyższe planują inwestycje na kwotę ok. 4,5 mld zł, z czego 3 mld zł finansowane ma być poprzez obligacje. Istotne jest, aby środki nie „zalegały” na rachunkach uczelni, gdyż z punktu widzenia finansów państwa wygląda to tak, jakby to były nieoczekiwane oszczędności. Chodzi także o transparentność wydatkowania środków, a szczególnie 21 uczelni biorących udział w programie *Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza* wydatkowanie przyznanych środków winny starannie planować, co stanowi w 6-letniej perspektywie znaczne wyzwanie dla rektora takiej uczelni, gdyż rektorzy mają duże możliwości indywidualnego kształtowania polityki inwestycyjnej. Co więcej, powinniśmy zwiększyć wspólne wysiłki o możliwość wykorzystania kolejnych środków z Unii Europejskiej, w przeszłości nie zawsze się to nam udawało; dzisiaj gra toczy się o przyszłość Polski. Aktualny kalendarz działań określony dla *Inicjatywy Doskonałości* powinien zostać dochowany.

6. Pan Dyrektor **Marcin Czaja**, Ministerstwo Edukacji i Nauki — odniósł się do wynagrodzeń rektorów podkreślając, że rada uczelni ma narzędzie kształtowania płac rektora poprzez ustalanie wysokości dodatku. Wypracowane obecnie zasady wynagrodzeń rektorów są utrzymane w mocy; rada ma realny wpływ na jego wysokość. Minister nie jest zaś związany wnioskami rady, jeśli idzie o postulowaną płacę zasadniczą i dodatek funkcyjny. Odnośnie ewentualnego konfliktu interesów, każda uczelnia reguluje to we własnym zakresie, gdyż sposób powoływania organów jest opisany w statucie. Rada ma możliwość dyskusji z władzami uczelni jak i opiniowania projektów statutu, zatem podejrzenia o potencjalny konflikt interesów można uniknąć zmieniając zapisy statutu.
6. Pan dr **Marcin Dąbrowski**, Kanclerz Szkoły Głównej Handlowej — przedstawił obszerną prezentację *Monitorowanie procesów w obszarze gospodarki finansowej oraz zarządzania uczelnia* [vide: <http://pfag.pl/owru>]. Omówił kluczowe zadania rad, widziane z perspektywy kanclerza uczelni, nawiązując tak do art. 18 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, jak też do innych przepisów. Szczegółowe omówienie regulacji było powiązane ze wskazaniem najważniejszych praktycznych zagadnień, z którymi mierzą się organy uczelni.
7. Pan Krzysztof Pietraszkiewicz przekazał pytanie o sytuację, w której rada nie zatwierdza sprawozdania finansowego, co wtedy? Z uwagi na brak jakichkolwiek doświadczeń w tej mierze, zagadnienie to wymaga odrębnej analizy, ponieważ przepisy nie określają wprost konsekwencji takiego wydarzenia.
8. Prowadzący podziękował prelegentom za ich wypowiedzi, dziękując także za udostępnienie ich prezentacji. Zaprosił następnie wszystkich dzisiaj obecnych na III Forum Akademicko-Gospodarcze, które odbędzie się w drodze *on-line* w dniach 24-25 lutego br. Szczegółowy program wraz z danymi do logowania będą rozesłane na kilka dni przed tym wydarzeniem. Jednocześnie poprosił o przesyłanie proponowanych zagadnień do kolejnych webinarium Ośrodka Współpracy Rad Uczelni, prosząc o zabranie głosu jego Sekretarza.

Pan dr Mariusz Wyżycki zapowiedział, że regularne webinarium są planowane w odstępach miesięcznych. Będziemy wdzięczny za każdy sygnał i sugestie, jakiego rodzaju tematy są oczekiwane przez członków rad uczelni, ażeby na czas uściślać lub modyfikować ramowy plan pracy Ośrodka.

Pan Dyrektor Marcin Czaja odnosząc się do pytania o subwencje dla uczelni medycznych w okresie pandemii stwierdził, że instytucją właściwą w tej mierze jest Ministerstwo Zdrowia. Zaproponował także, aby tematyka kryteriów wynagrodzeń rektorów była przedmiotem jego specjalnej prezentacji na jednym z kolejnych webinarium OWRU.

Pan Krzysztof Pietraszkiewicz serdecznie podziękował raz jeszcze prelegentom, podkreślając wagę podjętych przez nich problematyk na użytek niniejszego spotkania, rad uczelni, a także całego środowiska akademickiego. Skierował także podziękowania za wsparcie działalności Ośrodka Współpracy Rad Uczelni dla Centrum Prawa Bankowego i Informacji oraz Warszawskiego Instytutu Bankowości, jak też do partnerskich programów „Bankowcy dla Edukacji” i „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem”.

Pan prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk podziękował za organizację spotkania, gdyż wszyscy pragniemy dzielić się doświadczeniami, na podstawie których można optymalizować dalsze funkcjonowanie rad oraz zapisy w statucie uczelni.

Pan Krzysztof Pietraszkiewicz dziękując uczestnikom, zaprosił wszystkich obecnych do udziału w kolejnych spotkaniach członków rad uczelni.

Spotkanie trwało ogółem ok. 120 min. Nagranie całości webinarium dostępne jest na stronie: <http://pfag.pl/owru>

PROTOKOŁOWAŁ: Mariusz Wyżycki